

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3178/2021. (IV. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet 29. § (1) bekezdésének 2020. június 1. napjától 2020. június 17. napjáig hatályban volt rendelkezése, valamint a Fővárosi Törvényszék 72.Pf.631.505/2020/18. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó alkotmányjogi panaszindítványt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és a 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 29. § (1) bekezdésének 2020. június 1. napjától 2020. június 17. napjáig hatályban volt rendelkezése, valamint a Fővárosi Törvényszék 72.Pf.631.505/2020/18. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésére és a XV. cikkének (1)–(2) bekezdésére hivatkozva.
- [2] 1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a bírósági határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2.P.92.410/2016/16. számú ítéletével az indítványozó által a pénzügyi alperes ellen jogalap nélküli gazdagodás megtérítése iránt indított perben a keresetet elutasította és az indítványozót 168 780 Ft perköltség megfizetésére kötelezte.
- [4] A bíróságítéletének indokolásában megállapította, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 205. §-ának (1) bekezdése szerint nem szükséges az, hogy több lapból álló szerződés minden oldalán a felek aláírják, vagy szignózzák a szerződést, és tanúk alkalmazása sem szükséges, ezért megalapozatlan volt az az indítványozói állítás, hogy ezen okból a felek között a szerződés az aláírt okirat alapján nem jött létre. Ebből következően a bíróság álláspontja szerint az alperes megalapozottan kérte az indítványozótól a teljesítést, az indítványozónak nem volt túlfizetése a szerződés alapján, így a bíróság az indítványozó 1 400 000 Ft megfizetése iránti kérelmét megalapozatlannak találta és azt elutasította.
- [5] Megállapította a bíróság azt is, hogy mivel az indítványozó a kölcsönt végtörlesztette, és a végtörlesztés során 1 173 151 Ft kedvezményt kapott az alperestől, így a tisztességtelenül felszámított 908 350 Ft követelésére a hatályos elszámolási rendelkezések alapján az indítványozó nem volt jogosult, ezért a bíróság ezt a kereseti kérelmet is megalapozatlannak találta.
- [6] Végül a bíróság ugyancsak megalapozatlannak találta az indítványozó azon kereseti kérelmét, amely szerint a devizahitel kockázatairól szóló tájékoztatás elégtelen volt.
- [7] A bíróság az indítványozót terhelő eljárási illeték mértékét 2 658 350 Ft-os perérték figyelembevételével állapította meg.
- [8] 1.2. A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2020. augusztus 28-án, tárgyaláson kívül hozott 72.Pf.631.505/2020/18. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és az indítványozó által az alperes részére fizetendő elsőfokú perköltség összegét 88 900 Ft-ra leszállította, egyebekben az elsőfokú ítéletet helyben hagyta.
- [9] A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában kifejtette, hogy a régi Ptk. 361. § (1) bekezdése szerinti tényállási elemeket az indítványozó a perben nem tudta bizonyítani, az alperes pénzügyi alperes nem jutott az indítványozó rovására vagyoni előnyhöz, az indítványozó a szerződéses kapcsolat kereteit meghaladó teljesítést nem igazolt, az alperes elszámolása a jogszabályi előírásoknak megfelelt és az alkalmazandó törvényi rendelkezések okán a tisztességtelenül felszámított összeg megfizetésére sem tarthat igényt az indítványozó.

- [10] Megállapította a másodfokú bíróság ugyanakkor azt is, hogy az indítványozó fellebbezésében alappal sérelmezte a pertárgy értékének megállapítását és ezzel összefüggésben az alperes részére megítélt elsőfokú perköltség összegét. A bíróság álláspontja szerint a keresetlevél szerkesztéséből, megfogalmazásából következően az árfolyam-kockázati tájékoztató megfelelése kapcsán tett nyilatkozat csupán jogi érvelésnek és nem külön kereseti kérelemnek tekinthető, ezért a pertárgy értéke 1 400 000 Ft, melynek figyelembevételével az indítványozó 84 000 Ft kereseti illeték megfizetésére volt köteles, az indítványozó az általa megfizetett további 75 500 Ft kereseti illeték visszatérítését az adóhatóságtól kérheti. Megállapította a másodfokú bíróság azt is, hogy a pertárgy érték téves meghatározása miatt az alperes javára megítélt elsőfokú perköltség összege is téves, ezért a bíróság – az elsőfokú ítéletet e részében megváltoztatva azt 88 900 Ft-ra leszállította.
- [11] Végül a másodfokú bíróság ítéletében rögzítette, hogy döntését a Korm. rendelet 29. §-ának (1) bekezdése értelmében tárgyaláson kívül hozta meg, amely jogszabály rendelkezéseinek alkalmazása – az indítványozó jogorvoslati kérelmében felhozott aggályok ellenére – a bíróság részére kötelező.
- [12] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában majd annak – főttkári tájékoztatást követő – kiegészítéseiben kérte, hogy az Alkotmánybíróság mind az Abtv. 26. § (1) bekezdésében, mind a 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint folytassa le a vizsgálatát, mert álláspontja szerint a támadott ítélet révén sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joga, ahogyan az Alaptörvény XV. cikkében foglalt jogegyenlőségi szabály, és az egyéb helyzet szerinti különbségtétel tilalma is.
- [13] Az indítványozó előadta, hogy kifejezetten kérte az ügyében a másodfokú bíróságot tárgyalás tartására, azonban a bíróság a Korm. rendelet 29. § (1) bekezdésére hivatkozva – miszerint „[a] fellebbezési és felülvizsgálati eljárásban eljáró bíróság a továbbiakban is tárgyaláson kívül jár el, ha az e rendelet hatálybalépése és a Módr. hatálybalépése közötti időszakban értesítette a feleket a tárgyaláson kívüli elbírálásról” – 2020. augusztus 28-án tárgyaláson kívül hozta meg a döntését.
- [14] Az indítványozó álláspontja szerint az ügyében történt döntés napján Magyarországon sem veszélyhelyzet nem volt, sem különleges jogrend, más ügyekben tartottak is tárgyalást a bíróságok, ezért sérült egyrészt az indítványozó nyilvános tárgyaláshoz való joga, másrészt – mivel ez a megkülönböztetés csak azokat érintette, akiknek az ügyében a támadott rendelkezés hatálya alatt, a veszélyhelyzetben történt intézkedés – az egyéb helyzet szerinti különbségtétel tilalmára vonatkozó alaptörvényi szabály is.
- [15] Az indítványozó szerint alaptörvény-ellenes az, hogy minden különösebb társadalmi érdek hiányában az egészségügyi veszélyhelyzetben túli időpontra – rejtetten – korlátozzanak alapjogot. Az indítványozó az alapjogi sérelmét abban látta, hogy nem tudta szóban is előadni a bíróságon érveit, továbbá – a tárgyalás elmaradása – okán az eljáró másodfokú bíróság elfelejtette bevárni az ítéletábrán folyamatban lévő költségmentességi kérelmének jogerős elbírálását. Bár a másodfokú bíróság részben a javára döntött, de a „zárt tárgyalás” megfosztotta őt a szóbeli érvelés lehetőségétől, azaz attól, hogy rá tudjon mutatni az elsőfokú döntés hibáira, ezért sok kérdés megválaszolatlanul maradt és csak részben tudta „korrigálni az elsőfokú ítéletet”. Az indítványozó szerint panasz-kiegészítése időpontjában – 2021. február 15-én – nagyságrendekkel nagyobb, mintegy ötven-szeres mértékben terjed a vírus, mégis van tárgyalás, miközben egy olyan időszakban (2020. augusztus), amikor sokkal nyugodtabb volt a helyzet, korlátozták őt a bíróhoz fordulás jogában és a nyilvános tárgyaláshoz való jogában. Erre tekintettel kérte a Korm. rendelet 29. §-a (1) bekezdésének megsemmisítését, illetve az ügyében történő alkalmazásának kizárását.
- [16] Az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti indítványát – alaptörvényi hivatkozását kiegészítve a T) cikk (1) bekezdésével és az I. cikk (3) bekezdésével –, azzal indokolta, hogy a másodfokú bíróság nem várta be az illetékmentességi kérelmének az ítéletábrán általi eldöntését, és a bíróság tárgyalás tartása nélkül hozott döntést az ügyében. Ennek kapcsán megjegyezte, hogy a jogerős ítélet után hozott döntést az ítéletábrán az illetékmentességi kérelme tárgyában, eleve kizárva így azt a lehetőséget, hogyha kedvező döntést hozott volna, akkor azt a jogerős ítéletbe lehessen foglalni. Azt azonban az indítványozó – állítása szerint – nem feltételezte, hogy azért nem kapta meg a mentességet, mert az ítélet meghozatala okán erre gyakorlatilag jogi lehetősége sem lett volna.
- [17] Az indítványozó kifejtette: abban az esetben, ha a támadott Korm. rendeletet – mivel már nem volt hatályban a bírói döntés 2020. augusztus 28-i meghozatalakor – esetleg nem kellett alkalmaznia az ügyében eljáró bíróságnak, akkor a bírói döntés ennek okán volt az általa felhívott rendelkezések szerint alaptörvény-ellenes.
- [18] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta,

hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése és a 27. §-ának (1) bekezdése alapján előterjesztett indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.

Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint „[az] Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán a) az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és b) jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”, míg az Abtv. 27. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy „[az] Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.

- [19] A fenti rendelkezések alapján az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának – mindkét esetben – konjunktív feltétele az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének bekövetkezése.
- [20] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányossági szempontból vizsgálva az indítványozó ügyében hozott jogerős ítéletnek a jogorvoslati kérelmet illető ismertetését (annak részletességét) és a döntés indokolását, mérlegelése során arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó azon hivatkozása, miszerint tárgyalás tartása esetén a per főtárgya tekintetében az első fokú döntéssel megegyezőtől eltérő másodfokú döntés született volna, az alapjogsérelem bekövetkezését valószínűsíteni nem tudta.
- [21] Megállapította az Alkotmánybíróság továbbá azt is, hogy döntése során figyelemmel volt a polgári eljárásjogi tárgyú törvények időbeli hatályával kapcsolatos azon gyakorlatra miszerint – ellentétben az anyagi jogi rendelkezésekkel – az eljárásjogi szabályok módosításának hatályba lépését illetően nem tekinthető kivételesnek a folyamatban lévő eljárásokra történő alkalmazás. Megjegyzendő, hogy az indítványozó által hivatkozott, az ügyben alkalmazott, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény számos korábbi módosítása is „rögtöni hatályú” volt.
- [22] Végül mérlegelésénél figyelemmel volt az Alkotmánybíróság arra is, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában sem nevesített olyan, az iratok alapján meg nem ismerhető új körülményt vagy tény, amely – az alapvetően formai kérdéseken és az annak alapján eldöntendő jogkérdésen túlmenően – azt valószínűsítette volna, hogy a bíróság által a támadott rendelkezés alapján kötelezően alkalmazott tárgyalás mellőzésével történő eljárás az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sértette.
- [23] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg sem az Abtv. 26. § (1) bekezdésében, sem pedig az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek, erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. április 13.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1987/2020.

